

**МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ
УЗБЕКИСТАН
ТАШКЕНТСКАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ
КАФЕДРА КОММУНАЛЬНОЙ ГИГИЕНЫ И ГИГИЕНЫ ТРУДА
ЧУВАШСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. И.Я. ЯКОВЛЕВА
НАО «МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ АСТАНА»**

**Сборник научных работ
международной научно-практической конференции
«Актуальные проблемы охраны окружающей среды и риски
здоровью в современных условиях»**

ТАШКЕНТ – 2025

*Международная научно-практическая конференция
«Актуальные проблемы охраны окружающей среды и риски здоровью в современных
условиях»*

**МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ
УЗБЕКИСТАН
ТАШКЕНТСКАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ
КАФЕДРА КОММУНАЛЬНОЙ ГИГИЕНЫ И ГИГИЕНЫ ТРУДА
ЧУВАШСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. И.Я. ЯКОВЛЕВА
НАО «МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ АСТАНА»**

**Международная научно-практическая конференция
«Актуальные проблемы охраны окружающей среды и риски
здоровью в современных условиях»**

*Сборник материалов международной научно-практической
конференции, состоявшейся 5 марта 2025 года в Ташкенте*

ТАШКЕНТ – 2025

ularni muhofaza qilishning Bosh va Havzaviy shakliy loyixalarini tuzish bo'yicha majburiyatlar belgilangan.

Suv xo'jaligining amaldagi meyoriy-xuquqiy hujjatlari tahlili ko'rsatadiki, Markaziy Osiyo mintaqasidagi barcha mamlakatlarda u yoki bu darajada SRIB, suv resurslarini rejalashtirish va boshqarish jarayonlariga havzaviy rejalashtirish va manfaatdorlarni jalb etish elementlari mavjud. Shu bilan birga shuni ta'kidlash lozimki mamlakatlarda qonunchilik bazalari doimiy ravishda takomillashtirib borilmoqda, bu esa Markaziy Osiyo mintaqasida suv resurslaridan oqilona foydalanish, ularni turli ifloslanishlardan sanitariya muhofazalashni ta'minlaydi.

TURAR JOY VA JAMOAT BINOLARIGA OID MUAMMOLI MASALALAR

*Yusupxo'jayeva A.M. TTA Kommunal va mehnat gigiyenasi kafedrasi dotsenti
O'zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri*

Uy-joylarning qulayligi va arzonligi darajasini oshirish davlatning yaqin kelajakdagi eng muhim vazifasidir. Ushbu muammoni hal qilish "O'zbekiston fuqarolari uchun arzon va qulay uy-joy" milliy loyihasining ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Ushbu loyihada gigiyenistlar va arxitektor-muhandislar o'rtasidagi yaqin hamkorlik nafaqat juda ma'qul, balki zarurdir.

Qo'yilgan savolning muhimligini tushunib, eslash o'rinli gigienistlarning turar-joy va jamoat binolari turlarini baholashda faol ishtiroki, bu har doim o'tmishda sodir bo'lgan va yashash muhiti sifatini yaxshilashga yordam beradigan qurilishga bir qator muhim tuzatishlar kiritish imkonini berdi.

Yuqumli, xususan, bolalar kasalliklarining tarqalish xavfi tufayli tipida rejalashtirilgan tejamkor turar-joy binolarini qurish cheklangan va seksiyalarga ustunlik berilgan, bu esa ommaviy qurilishda uylarning asosiy turiga aylandi.

*Международная научно-практическая конференция
«Актуальные проблемы охраны окружающей среды и риски здоровью в современных
условиях»*

Seksiyalardagi turar joy binolarining gigiyenik sifati, ikki tomonlama yoritish omili tufayli koridor tipidagi turar joy binolariga nisbatan sezilarli darajada yaxshi, buning natijasida esa ularda insolyasiya va xonaldarni shamollatish imkoniyati koridor tipiga nisbatan doim ijobiy natijalarga ega bo'ladi. 10-16 qavatli binolarda gigiyenistlar binoning chuqurligiga o'rnatilgan va lateral tabiiy yorug'likdan mahrum bo'lgan zinapoyalar bilan binolarni rejalashtirish tajribasini salbiy baholadilar.

Bunday uylardagi havo muhiti "qorong'i" yomon shamollatiladigan zinapoyadan kvartiralarga havoning kuchli teskari oqimi tufayli qoniqarsiz bo'ladi. Natijada, bunday uylarning qurilishi xajmi yildan yilga kamayib bormoqda. Shovqinli magistrallarda hozir keng tarqalgan "shovqinga chidamli" avtomobil yo'llarini qurish zarurati

Yotoq xonalari shovqinli tomonga qaramaydigan maxsus tartibli (shovqinga chidamli) uylar asosan shifokorlar va gigiyenistlar tomonidan tasdiqlangan.

Turar joy binolarini loyihalash, qurish va ularni ekspluatatsiyaga topshirishdagi eng muxim masalalardan biri bu yer maydonini to'g'ri tanlab olish va qurilish vaqtida loyiha materiallaridan chetga chiqmaslik bo'lib hisoblanadi.

Turar joy binolarni qurish va undan foydalanishda albatta binoni qaysi geografik mintaqaga qurilishi, bunday binolarning oriyentatsiyasiga alohida e'tibor talab etiladi. to'rtinchi geografik mintaq uchun qurilishi rejalashtirilgan binolarning oriyentatsiyasi shimoliy mintaqalar uchun mo'ljallangan binolardan keskin farq qilishi, xonalarning balandligi albatta binoda yelvizak va burchak osti shamollatish imkoniyatini berishi lozim.

Turar joy va jamoat binolarini qurish, undan foydalanish va yo'l qo'yilgan kamchiliklarni o'z vaqtida aniqlash xamda bartaraf etish hisobiga yuzaga kelayotgan muammolarni o'z vaqtida yechish natijasida aholi o'rtasida maishiy va yashash sharoiti bilan bog'liq bo'lgan bir qator kasalliklarni oldini olindi va aholining hayot sifati yaxshilandi. Shu bilan birga, yashash muhitining gigiyenasi va ekologiyasining bir qator dolzarb muammolari mavjud bo'lib, ular jiddiy e'tiborni

talab qiladi. Tom ma'noda dunyoni zabt eta boshlagan ko'p qavatli binolarni gigienik jihatdan baholash o'rganilishi kerak bo'lgan dolzarb masalalardan biridir.

Emporis Buiedinys ma'lumotlariga ko'ra, osmono'par binolar soni 110 mingdan oshdi, har yili qurilayotgan binolar soni esa minglab binolarni tashkil etadi. Rossiyada 10 dan ortiq shaharlarda ko'p qavatli binolar qurilmoqda va loyihalashtirilmoqda.

Ushbu binolarda muhit sifati amalda o'rganilmagan. Chet elda ushbu turdagi qurilishga xos bo'lgan "kasal binolarning alomatlari" qayd etilgan. Rus tiliga tarjima qilingan "Baland binolar bo'yicha qo'llanma" nomli asarida doktor Koenig bu alomatlar orasida pnevmoniyani alohida ajratib ko'rsatgan. Legionella, allergiya (ko'zning achishish xususiyati - ko'z yoshlari, burun bitishi, bronxial kasalliklar, quruqlik hissi, charchoq, bosh og'rig'i, konsentratsiya va ish qobiliyatining pasayishi), toksik-allergik alomatlar, yoqimsiz hidlar, kislorod etishmasligi, nafas olish qiyinlishuvi va boshqalar shular jumlasidandir.

ATROF MUHIT IFLOSLANISHINING EKOLOGIK OMILLARI VA ULARNING AHOLI SALOMATLIGIGA TA'SIRI

Yusupov M.M. Nizomiy nomidagi TDPU o'qituvchisi

Yo'ldosheva S.R. Nizomiy nomidagi TDPU 4-kurs talabasi

O'zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi kunda yer yuzida dolzarb muammolardan bo'lib borayotgan atrof muhit va atmosfera havosining ifloslanishi va ularning salbiy oqibatlari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Atrof muhit ifloslanishi, atmosfera, tabiiy omillar, ekologiya, havo ifloslanishi, oltingugurt angdiridi, "fotokimyoviy smog", bronxial astma, azot oksidlari.

Atrof muhit ifloslanishi, havo, suv, tuproq va shovqin kabi tabiiy resurslarning inson faoliyati natijasida zararli moddalar bilan ifloslanishi holatidir.

ENERGETIK ICHIMLIKLIKAR QUVVATBAXSHMI YOKI ILLATBAXSH?	65
<i>Soliyev B., Yuldashova D.R.</i>	
TUBERKULEZ BILAN KASALLANISHNING YOSH TARKIBI	68
<i>Umirov S.E., Matqurbonov H.I.</i>	
XORAZM VILOYATIDA O‘TKIR S GEPATITI BILAN KASALLANISH DINAMIKASI	71
<i>Umirov S.E., Yusupov Sh.R., Abdullayeva D., Bo‘riyev A.Ya.</i>	
MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISHNING HUQUQIY ASOSLARI	73
<i>Sherqo‘zieva G.F., Salomova F.I., Sharipova S.A., Jalolov N.N., Ikramova N.A.</i>	
TURAR JOY VA JAMOAT BINOLARIGA OID MUAMMOLI MASALALAR	76
<i>Yusupxo‘jayeva A.M.</i>	
ATROF MUHIT IFLOSLANISHINING EKOLOGIK OMILLARI VA ULARNING AHOLI SALOMATLIGIGA TA’SIRI	78
<i>Yusupov M.M., Yo‘ldosheva S.R.</i>	
ATROF MUHITNI IFLOSLANISHI OQIBATIDA TABIIY BOYLIKLARNING FIZIK VA KIMYOVIY O‘ZGARISHI	81
<i>Qoryog‘diyev Z.Sh., Ostonaqulova M.</i>	
SANOAT CHIQINDILARI VA OG‘IR METALLAR BILAN IFLOSLANGAN SUVLARNING AHOLI SALOMATLIGIGA TA’SIRI	83
<i>Qozoqboyev J.A.</i>	
HYGIENIC ASPECTS OF STUDYING THE INFLUENCE OF HARMFUL FACTORS IN THE PRODUCTION OF SOLID DRUGS	86
<i>Iskandarov A.B., G‘obborova Sh.I.</i>	
BMI AND LIFESTYLE FACTORS AMONG INTERNATIONAL MEDICAL STUDENTS AT TASHKENT MEDICAL ACADEMY	87
<i>Kalash Dwivedi, Jainil Sejpa, Tushar</i>	
KAZAKHSTAN MEDICAL STUDENTS AND A HEALTHY LIFESTYLE: A SOCIOLOGICAL SURVEY	90
<i>Kulmirzayeva D.M., Babayeva S.B.</i>	
OCCUPATIONAL RISKS AND THE PRESERVATION OF WORKERS' HEALTH: A MODERN APPROACH	92
<i>Tojiboyeva S.R.</i>	
A MODERN PERSPECTIVE OF ENVIRONMENTAL PROTECTION CHALLENGES IN FERGANA REGION	95